

Suomi menestyy osaamisella

Yliopistotoimijoiden näkemyksiä koulutustason nostoon

Suomen koulutustaso laahaa paikallaan ja jäämme verrokkimaista jälkeen. Kahdessa vuosikymmenessä korkeasti koulutettujen 25–34-vuotiaiden määrä Suomessa on noussut 2 prosenttiyksikköä 38:sta 40 %:iin. Samaan aikaan useat OECD-maat ovat kyenneet saavuttamaan huomattavasti korkeamman korkeasti koulutettujen osuuden, keskiarvon ollessa 48 % (OECD, 2022). Suomen tavoite nuoren ikäluokan koulutustasolle on 50 % vuoteen 2035 mennessä. Tavoiteltu nosto 50 %:iin ikäluokasta ei toteudu ilman yliopistojen perusrahoituksen kasvattamista.

”Suomi tarvitsee lisää korkeasti koulutettuja osaajia, joilla on asiantuntemusta ja luovuutta löytää ratkaisuja aikamme globaaleihin kehityshaasteisiin. Osaajat ovat myös edellytys tuottavuuden kasvulle. Korkeakoulutettujen määrä tulee saada kasvuun. Se edellyttää yliopistojen resurssien vahvistamista.”

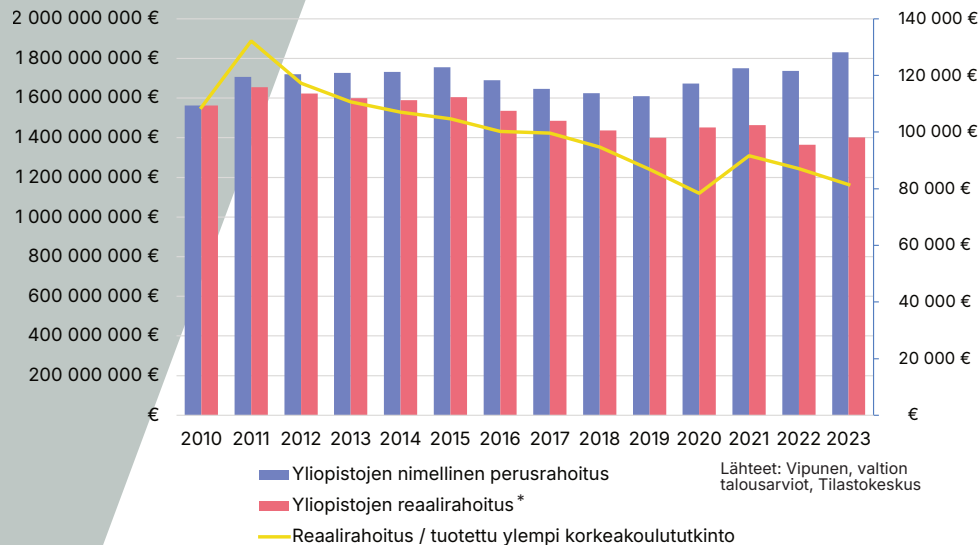
– Unifin puheenjohtaja, rehtori **Ilkka Niemelä**

Nykytila

Aloituspaikkojen vähennykset 2000-luvun alussa, myöhemmät rahoitusleikkaukset ja indeksijäädytykset ovat heikentäneet korkeakoulujen rahoituspohjaa. Yliopistojen reaalin rahoitus on huomattavasti pienempi kuin kymmenen vuotta sitten. Yliopistot ovat tehostaneet toimintaansa merkittävästi viimeisten kymmenen vuoden aikana ja vastanneet yhteiskunnan tarpeisiin kouluttamalla enemmän, vaikka resurssit ovat vähentyneet reaalisesti.

Yliopistosektorin OKM-rahoitus 2010–2023

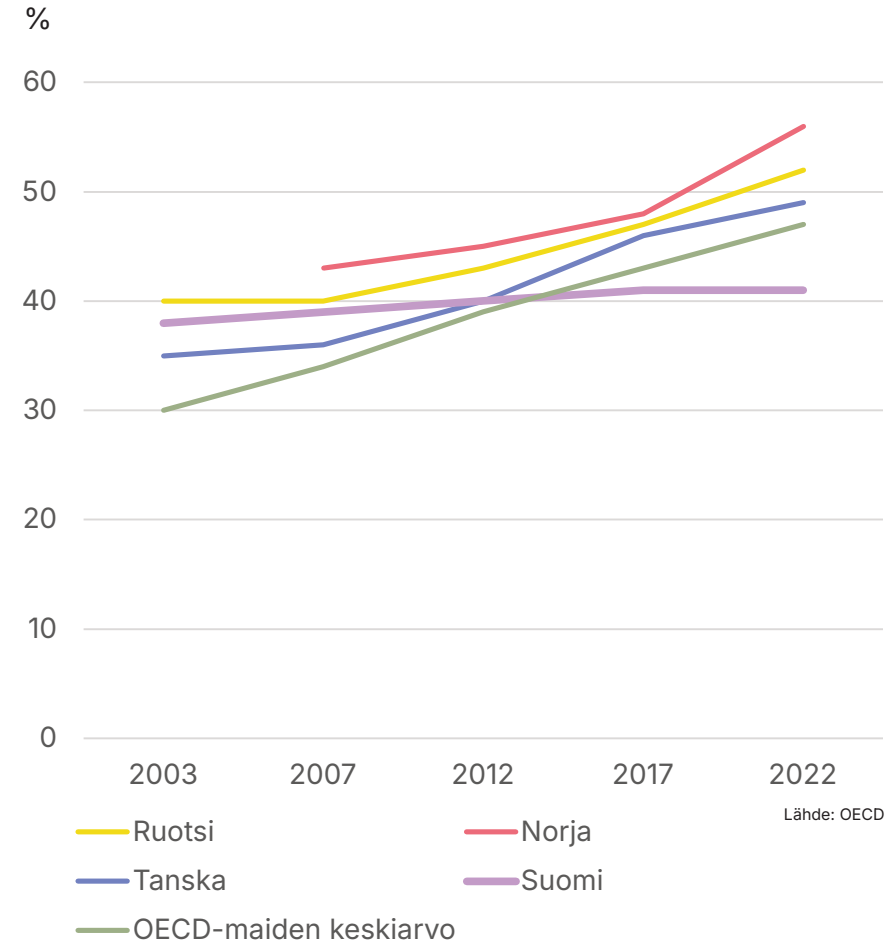

Korkeakoulutettujen määrää on kasvatettava. Määräaikaisten, pistemäisten laastariratkaisut eivät muuta kokonaiskuvaa eivätkä riitä kääntämään koulutustasoa kasvuun. Rahoituksen määräaikaisuus ei anna korkeakouluille myöskään mahdollisuutta pitkäjänteiseen ja suunnitelmalliseen koulutukseen ja tutkimukseen. Tarvitaan pysyvä koulutuskapasiteetin nosto.

Meillä ei ole enää varaa menettää vuosia koulutustason nostamisessa, sillä verrokkimaat menevät kaukana edellä ja kiristävät tahtiaan.

*) Inflaatiokorjattu rahoitus. Inflaatiota kuvaava yliopistoindeksi perustuu ansiotasoindeksiin (64 %), kuluttajahintaindeksiin (21 %) ja tuottajahintaindeksiin (15 %).

Suomen sijoitus OECD-maiden koulutusastevertailussa, muutos vuosina 2003–2022

Tulevaisuus

Koulutuksen ja sivistyksen taloudelliset hyödyt Suomelle ovat kiistattomat. Korkea koulutustaso korreloi korkean työllisyysasteen kanssa, ja osaava työvoima on Suomelle välttämätöntä inhimillistä pääomaa, joka lisää myös tuottavuutta ja taloudellista hyvinvointia. Koulutustasolla on selvä yhteys yksilön hyvinvointiin sekä laajempaan yhteiskunnalliseen hyvinvointiin, vakauteen ja tasa-arvoon.

Ehdotuksemme

- Koulutustason nostamiseksi tarvitaan parlamentaarinen yli hallituskausien kantava yhteisymmärrykseen perustuva suunnitelma.

Ehdotuksemme aikatauluksi

2025

Hallitus tekee päätöksen parlamentaarisen työn aloittamisesta puoliväliriihessään

Koulutuksen rahoituksen vahvistaminen voidaan aloittaa välittömästi

2026

Parlamentaarinen työ saadaan valmiiksi tämän hallituskauden aikana

2027

- Laadukas ja hyvin resursoitu koulutusjärjestelmä kaikilla tasoilla on välttämätön, jotta Suomi voi saavuttaa tavoitteensa myös tutkimuksen, kehityksen ja innovaatioiden (TKI) alalla.
 - Koulutustason nostoa ei saa tavoitella oppimis-tavoitteita madaltamalla.
 - Koulutuksen laadun varmistamiseksi ja koulutuksen läpäisyn parantamiseksi pitää huolehtia riittävästä oppimisen tuesta ja ohjauksesta sekä henkilöstön ja opiskelijoiden hyvinvoinnista.
 - Koko koulutuspolun on oltava kunnossa, jotta korkeakoulukyvykkyyttä rakennetaan läpi kaikkien koulutusasteiden.